

ABSTRAKT

Pagáčová Lucie

Vliv rodinné zátěže a prostředí na rozvoj alergických onemocnění za posledních 10 let v ČR

Rigorózní práce

Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové

ÚVOD: Tato rozsáhlá studie je složena ze tří dotazníkových průzkumů proběhlých v roce 2002, 2005 a 2011. Založeny jsou na dotazech o alergiích v rodině, u probanda, dotazy na období těhotenství, porod, rané dětství apod. Porovnáváme výsledky těchto studií mezi sebou a se zahraničními studiemi. Oblasti, na které jsme se soustředili, jsou prostředí, ve kterém dotazovaný bydlí, typ obydli (Typ obydli, velikost bydliště, počet sourozenců), rodinnou zátěž, jakou nesou alergičtí rodinní příslušníci dispozici, a mapujeme alergickou situaci v ČR. V poslední řadě hodnotíme vliv pohlaví a data narození.

CÍL: Snažíme se upozornit na dědičnost alergických onemocnění, přinést nové výsledky a porovnat mezi sebou data ze všech tří studií. Seznamujeme s pojmem epigenetika a poukazujeme na možné vlivy zodpovědné za projev alergického onemocnění. Naše výsledky porovnáváme se situací v zahraničí.

METODY: Jednotlivé dotazníky se skládaly z 9 stran otázek týkajících se obydli, fyzické charakteristiky probanda, alergických problémů probanda a v jeho užší rodině. Ptali jsme se také na stravování probanda a matky v období těhotenství, na těhotenství a porod matky probanda, na léky podávané matce během těhotenství nebo léky podávané dítěti na alergické problémy, a další otázky související s domácností a psychickou charakteristikou probanda. Cílovou skupinou byly děti navštěvující sedmé třídy základní školy, tedy 11leté a 12leté děti. Dotazníkové formuláře byly určeny k vyplnění rodičům, nejlépe matkám sledovaných probandů. Probandy jsme dle určitého klíče rozdělili na alergiky a nealergiky. Tyto dvě skupiny se v každé studii staly základem k získání vlivu určitého znaku na vznik vybraných alergických stavů.

VÝSLEDKY: Počet alergiků dle našich výsledků mírně klesá. V roce 2002 jsme zaznamenali 35,8 % alergiků, součástí studie z roku 2005 bylo 33,8 % alergických jedinců a poslední studie z roku 2011 obsahovala 33,7 % alergiků. Matka, otec, starší či mladší sourozenec trpící alergií nese ve všech případech pravděpodobnost vzniku alergie u sledovaného jedince $p \leq 0,001$. Ve všech hodnoceních má vliv na vznik alergie u jedince matka se stejným typem alergie na úrovni $p \leq 0,001$. Dle typu alergie mají téměř ve všech případech určitý vliv i ostatní rodinní příslušníci. Vliv pohlaví a ročního období, ve kterém se proband narodil, jsme neprokázali. Velikost bydliště se ukázala významná pouze ve studii z roku 2011, a to jen u menších měst s počtem obyvatel do 10 000 na hladině $p \leq 0,01$ a $p \leq 0,001$. Bydlení v panelovém domě a starším rodinném domě má vliv ($p \leq 0,01$ a $p \leq 0,05$) jen ve studiích z roku 2002 a 2005. Nejčastějším typem alergie u dětí je ekzém (38,1 %). Počet sourozenců nehraje roli.

ZÁVĚR: Alergická matka nese velmi významnou pravděpodobnost vzniku alergie u jejího potomka ($p \leq 0,001$). Je stejně pravděpodobné ($p \leq 0,001$), že proband bude mít stejný alergický problém jako má jeho matka. Alergický otec, starší či mladší sourozenec jsou také rizikovým faktorem ($p \leq 0,001$). Dle našich výsledků se

rozvoj alergických onemocnění v těchto letech (2002-2011) na území ČR zastavil. V průměru by mělo být alergické každé třetí dítě ve věku do 12 let. Hodnocení vlivu prostředí, tedy typu obydlí, velikosti bydliště a počtu sourozenců sdílejících jednu domácnost do 2 let věku probanda, nepřineslo významné výsledky.